

úsek

text

Psycholog (citovaný McGrowem) si bolestně uvědomil, jak dozorcí v koncentračním táboře, kde byl vězněn, milují dávání rozkazů: "To smíte, to nesmíte, ... teď udělejte, ..." Podobné zjištění udělal profesor Zimbardo ze Stanfordovy university při pokusu se simulovaným vězením. Všichni studenti v rolích vězňů vítali předčasné ukončení experimentu, zatímco nikdo ze studentů v rolích strážců se z předčasného ukončení neradoval.

Naopak strážci chodili na směny včas, nevyhledávali zvláštní volno, neodcházeli předčasně. Ve vymýšlení různých typů ponižování a vynucení podřízenosti byli velmi kreativní.

Druhá strana mince je, že většina lidí nemá ráda nechat se někým komandovat. Odtud se odvozuje řada zdvořilostí a diplomacie, kdy místo příkazu:

"Pojď sem!"

spíše řekneme "Mohl bys sem přijít?"

Nebo "Pojď sem, pokud se ti to líbí", "Pojď sem, já tě o to prosím, žebrám, žadoním."

a z těchto významů odvozené zdvořilostní zkratky:

"Come here, please", "Pojď sem, prosím"

Kde hledat pro tyto poznatky vysvětlení v antecepční teorii?

Opět za základ vezmu tvrzení, že AA miluje správné předpovědi, zatímco ho bolí předpovědi nesprávné.

Pokud někdo získá moc nad chováním jinak nevyzpytatelných bližních, a řekne "Pojď sem!" a ten bližní k němu hned jde, pro AA rozkazujícího je to slast.

Stačí slovo, a očekávání se splní.

Naopak podřízený bližní prožívá muka nejistoty, co si jeho nadřízený vymyslí, a jemu (podřízenému) nezbuďte, než se podřídí.

Zdvořilostní fráze dává najevo, že nadřízený má určitý úmysl, ale nechává podřízenému právo se rozhodnout, zda vyhoví.

Za těchto okolností AA podřízeného necítí takovou bezmoc, a do hry vstoupí spíše rozum typu "Co mi brání, abych nevyhověl?"

V určitých povoláních je podřízenost přímo základem. Je to zejména v oblasti služeb:

Holič, prodavač, hotelová služba, uklízečka, taxikář, stevardka v letadle, atd. vzbuzují ve svých klientech příjemné pocity nabídkami, jejichž základní význam je "Rozkazujte mi, prosím, jsem nadšen představou, že vaše rozkazy budu moci co nejdokonaleji splnit."

Toto příjemné rozkazování pak účinkuje jako droga, a klient se vrací znovu a znovu.

Ve chvíli, kdy se nedaří službu poskytnout, někteří pracovníci služeb vypadávají z role a vznikají komické situace:

V hotelovém pokoji zvoní telefon. Spící host se probudí a rozespálý zvedne sluchátko. "Dobré ráno, tady hotelová služba", ozve se.

"Dobré ráno", odpoví host. "Vy jste chtěl vzbudit v 6 hodin ráno?",

"Ano", odpoví host. "Tak šup, šup. Už je 9 !"

úsek

text

Host večer vydal příkaz. Ten z nějakého důvodu hotelová služba nesplnila. Nyní recepční se zpožděním hosta vzbudí, ale místo omluv dává příkazy hostovi ona.

Co dodat? Chcete-li někoho naštvat, dělejte všechno jinak, než ten dotyčný očekává. Když vyjádří nějaký pokyn, můžete ho splnit jako dobrý voják Švejk.

Pokud naopak chcete někoho získat na svou stranu, dejte si práci, aby vaše kroky očekával. Dokonce i očekávané nepříjemnosti lidé snášejí daleko lépe, než nepříjemnosti neočekávané.

Příklad Adaptace v bytě

"Pane sousede, omlouvám se, ale příští úterý u nás bude od rána probíhat adaptace a hluk vás bude určitě obtěžovat. Pokud si můžete záležitosti zorganizovat tak, abyste nemusel pobývat doma, lze se tomu vyhnout."

I překvapení příjemné je ještě příjemnější, pokud jsme ho aspoň trochu očekávali. Proto hry na sváteční dny typu vánoce nebo narozeniny mohou být ještě příjemnější, než zcela neočekávaný dárek. Stačí, když si všimnete, že ten, koho chcete získat, vyslovil nějaké přání (např. "Tyhle hodinky se mi velmi líbí.")

Možná se vám podaří napůl nenápadně trošku naznačit, že se toto přání chystáte vyplnit o svátečním dnu. Když se od toho okamžiku dotyčný těší na sváteční den, a pak se vyplní přesně původní přání, je jeho uspokojení dvojnásobné, než kdybyste mu toto přání vyplnili zcela neočekávaně.

Navazuje to na jemné komandování obdarovaného a ještě znásobí uspokojení AA dárce.

Závěr